

POVEST O MATERINEM SRCU.

Bogumil Gorenjko.

(Konec.)

III.

Kaj je tako žalostno zajokalo in zaihtelo in zmotilo tihi mir tajinstvene noči? Vogalov Nace je bil, ki je zajokal v strašnih sanjah. In kaj se mu je sanjalo? Hude, prav hude so bile te Nacetove sanje: „Noč je bila, in mati je spala. On, Nace, pa je šel, vzel iz miznice ostro brušen nož, šel po prstih k materini postelji in zasadil nož v ljubeče prsi materine. In kri je brizgnila iz rane, kakor bi hitela gledat, če je res sinova roka tako kruta . . . On pa je segel z roko v rano in je iztrgal materi srce in tekel iz hiše, da bi ga nesel očetu, ki je pil pri Štefenjaku. In ko je tako tekel, se je spodtaknil ob kamen in je padel. In takrat je vztrepetalo materino ljubeče srce, vzdrhtelo je v roki sinovi in zašepetalo:

„Sin moj, ali si se kaj močno udaril?“

To se je sanjalo Nacetu, in zajokal je bridko in obupno. Mati se je prestrašila, planila iz postelje in hitela k Nacetovemu ležišču: „Nace, Nace, kaj pa ti je?!“

Nace se je vzdramil in je vzdihnil: „O mati, kaj ste tukaj? Ali vas nisem . . . ste tukaj, mati?“

„Kaj pa je bilo, Nace? Se ti je sanjalo?“

„O mati, žalil sem vas, neizmerno sem vas žalil. Ali morete odpustiti, mati?“

„Vse je odpuščeno, Nace! Samo poboljšaj se!“

„Nikdar več vas ne bom žalil, mati!“ Povedal je Nace materi grozne sanje, a mati ga je poljubila, in solze upanja in sreče so ji prišle v oči. Pozabljene in odpuščene so bile v tem hipu vse pregrehe Nacetove, vse mu je odpustilo veliko srce materino.

Legla je mati nazaj, a spati ni mogla. Molila je k sveti Materi, naj bi ona izprosila, da bi bil Nace stanoviten v svojem sklepu; molila je goreče, srečna kakor še nikdar. Saj kdaj je materino srce bolj srečno, kakor če vidi, da se vrača otrok z napačne poti nazaj v okrilje materine ljubezni . . . V sladkih sanjah, v pritajeni molitvi in v velikem upanju je mati skoraj prečula to noč. Že je videla, kako se je sin poboljšal, poboljšal se je tudi mož, in Jože je prišel iz Amerike, in vsi so zopet živeli lepo in zadovoljno. Žalost je zbežala od hiše, in prišla je zadovoljnost in sreča in razprostrla svoje blažena krila čez krov. Vse to je videla mati tisto noč in upala je, da se ta njen sen tudi uresniči, upala je neomajno.

Potrkal je na okna beli dan, in jutro je prišlo, lepo jasno jutro; tako pride jasen up v mračno srce.

Ko so sedeli naši znanci pri zajtrku, je povedal Nace svoje sanje tudi očetu. In mož, ki ni poznal solz, si je otrnil solzo. „Tudi jaz sem te žalil, Neža,“ je rekel, „a od danes naprej bom — verjemi mi — res pustil pijačo. Nace, kadar pride izkušnjava, spomni se na sanje, spomni se, kako te ljubi mati. Ta spomin te obvaruje greha!“

„Bom, oče, boste videli,“ je obljubil Nace.

In kar sta obljubila oče in sin, sta res tudi držala. Že se je odpravljala nesreča od hiše, in prvi žarki sreče so prisijali nad hišo, ki toliko let ni poznala sreče. Vogal je začel delati, Nace je bil ves drugačen. In v zadovoljnosti, čeprav v uboštvu, so jim tekli dnevi . . .

IV.

Spet je prišel pismonoša, Selanov Matijec, k Vogalovim. „Vogalovka, sedem krajcarjev pripravi,“ je rekel smeje, „pismo imač in denar!“

„Denar?“ se je začudila ona.

„Da, denar in pismo, oboje iz Amerike. Dvesto kron,“ je odvrnil poštni sel.

Z veseljem mu je odštela žena sedem krajcarjev. Poštni sel pa je odšel s pipo v ustih ponosno čez vas.

Brž je poklicala Vogalovka moža, da bi videla, kaj jima piše sin. Začudil se je mož, ko je zagledal na mizi lepe desetake.

Ona pa je odprla pismo in brala :

„Dragi starši!

To vam pošiljam za prvo silo. V kratkem se tako vidimo! Veste, mačeha je tujina. Res, ne gre mi slabo, a vendar domovina je mati, tujina pa mačeha. Kakor še nikdar, me je prijelo hrepenenje, da bi šel domov, in ne morem se mu ustavljati. Lepo je doma. Širne njive in travniki, nad njimi žvrgoli škrjanček, z Male gore se oglašá kuka-vica. A na hribu stoji cerkvice sv. Ane in pozdravlja kmeta, ki orje zemljo. Lepo je orati zemljo, najlepše je doma, dovolj široke so meje domovja, in ni treba hoditi v tujino, ki je prevarljiva in goljufiva. No, jaz, hvala Bogu, sem imel srečo. A koliko jih je, ki stradajo in si morda služijo kruh na nepošten način, doma pa bi lahko živeli pošteno od sadov, ki bi jim jih dajala zemlja. Vse te misli prihajajo k meni, in ne morem se jim ubraniti. Komaj že čakam, da primem za plug in ga zasadim v zemljo, in ko bo izorana njiva, bom pognal dobre voliče domov. A tukaj se trudim ves ljubi dan v rudniku, ob blede razsvetljajoči luči, in ko je dan pri kraju, se vračam ves izmučen domov. Vedno v temi, da komaj še vem, kakšen je dan. In vedno v nevarnosti, da se podsuje rudnik, da se morda užgo škodljivi plini. Zato se vrnem v domovino. Kdo, ki je blag človek, bi mogel pozabiti grudo, kjer je bil rojen? Kmalu se vidimo, dragi starši, in lepi dnevi se nam bodo začeli. Hočem, da bosta oba, mati in oče, imela lep večer življenja. Čez kake štirinajst dni, ako Bog da, bom doma.

Iskreno Vas pozdravlja

Vaš hvaležni sin

Jože.“

Brala je Vogalovka pismo in se je jokala. Bila je vsa srečna, in tudi Vogal se je čutil nekako pomlajenega. Že je videl v duhu, kako se bo vse predruščilo; hiša lepo bela, skedenj krit z opeko, v hlevu leporejena živina.

* * *

Prišel je Vogalov Jože iz Amerike. Lep mlad fant, pod nosom črne brčice, v lepi suknji in z velikim kovčkom.

In novo življenje se je začelo pri Vogalovih. Popravili so hišo, podrli so skedenj in postavili novega, kritega z opeko. Dobili so deklo, da ni bilo treba materi toliko delati. Njive, prej zapuščene, so zopet bujno rodile; travniki, zanemarjeni, so kakor v novem življenju pognali bujno travo.

„Kako si je opomogel, ta Vogal! Vse mu gre po sreči!“ „A prej — kakšna revščina je vladala! On več ne pije, Nace je tudi ves drugačen. Jože, takega fanta se pa ne dobi kmalu!“ „E srečni starši, ki imajo dobre otroke!“ Tako so govorili sosedje med sabo, in po pravici.

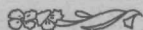
Kakor hči bogataša med revnejšimi otroki, je stala Vogalova hiša med drugimi domovi.

In če je prišel popotnik mimo, je v svojem srcu blagroval ljudi, ki žive v tej hiši. In ni se varal.

Sreča je hodila po hiši, angel božji je rosil nanjo obilen božji blagoslov.

Lep večer življenja sta imela stari Vogal in Vogalovka. Z zadovoljnostjo in ponosom sta gledala na pridne otroke.

Rada sta se spominjala na dneve tuge in bridkosti; a vse to je sedaj minulo. Zbežala je žalost in nesreča, in solnce sreče je sijalo z bogatimi žarki na Vogalovo hišo, na belo hišo sredi vasi . . .

KO JE BIL MIRKO BOLAN.

Mrak se je delal in zvezdice so se užigale, male in svetle in visoko. V bregu, pod temnim gozdom, je stala mala kočica. Joj, kako majhna je bila in pa slamnata je bila. Pa je bilo vendar doslej toliko sreče pod to slamnato streho in pa krika dovolj v njej in okoli nje! To je bilo takrat, ko je bil še Mirko zdrav. Zdaj pa je Mirko bolan, močno bolan. Mamica sedi ob njegovi postelji in nič ne misli, da bi šla spat. Kako bo šla spat, če je bolan njen ljubljencek, zelo močno bolan, njen dobri, mali Mirko, njeno vse. Ti uboga mamica! Mirko pa nič ne ve, kako hudo je mamici. Kako bo on vedel, ko še niti ne ve, da je bolan; zato leži mirno in gleda mamico, kakor bi hotel reči: Kaj pa to, mamica, da jaz nič ne morem na vrt? Samo včasih ga zaboli v glavici, pa mu takoj odleže, ko mu mamica ovije mrzlo rutico okrog čela. In ko Mirko ne more zaspati, mu začne mamica pripovedovati o vrtu in o rožah. O, mamica zna lepo pripovedovati. Tako govori mamica:

„Da, Mirko je bolan, hudo je bolan sirotek. Pa tako hudo! In glavica ga boli, malo, prav malo. Kaj bo to! Mirko še joče ne; zakaj bi pa tudi jokal, ko sedi mamica pri Mirku, in mamica ima njega tako rada, toliko, toliko . . . In zakaj bi ga ne imela rada, ko je Mirko tako priden. Prinese to, prinese ono, lepo uboga, ves dan je pri delu; zvečer pa se pre-